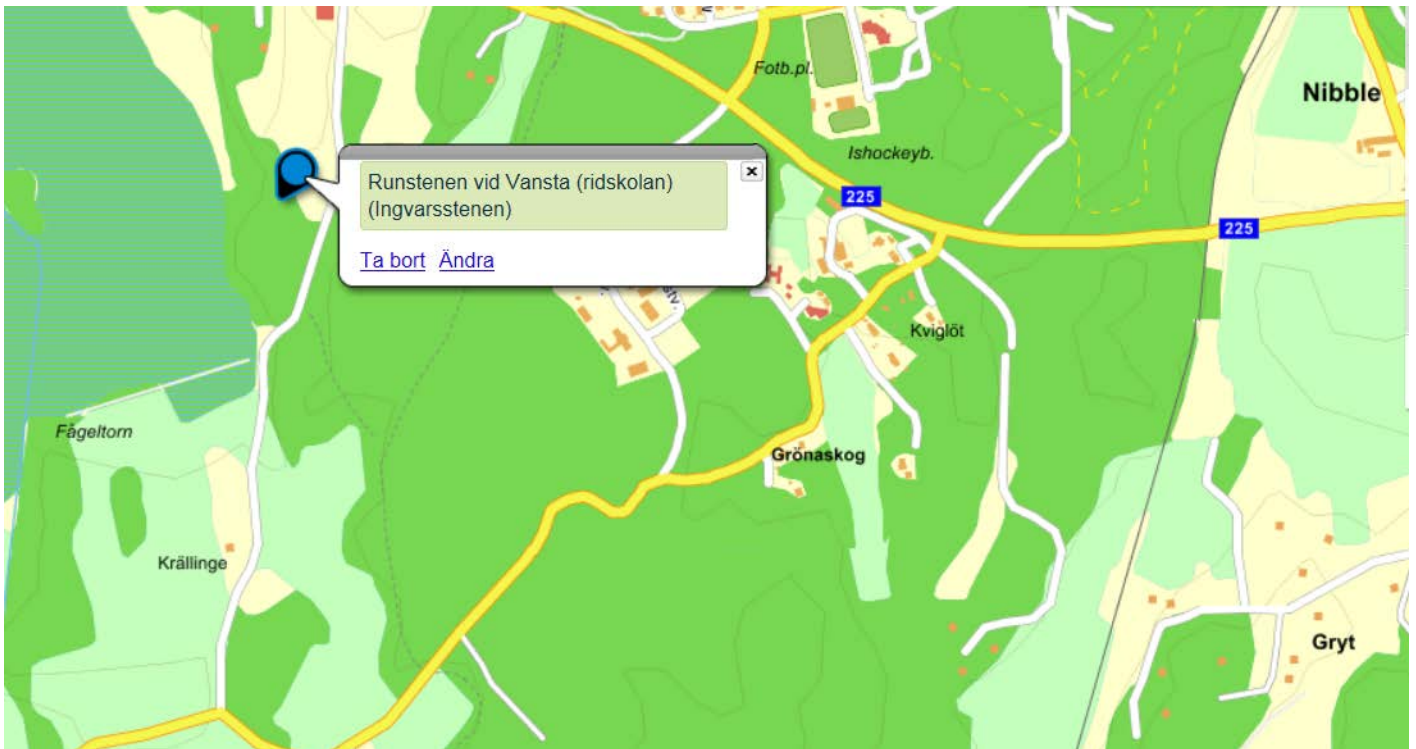

RUNSTENSVÄGEN

Runstenen vid Vansta (Ingvarsstenen)

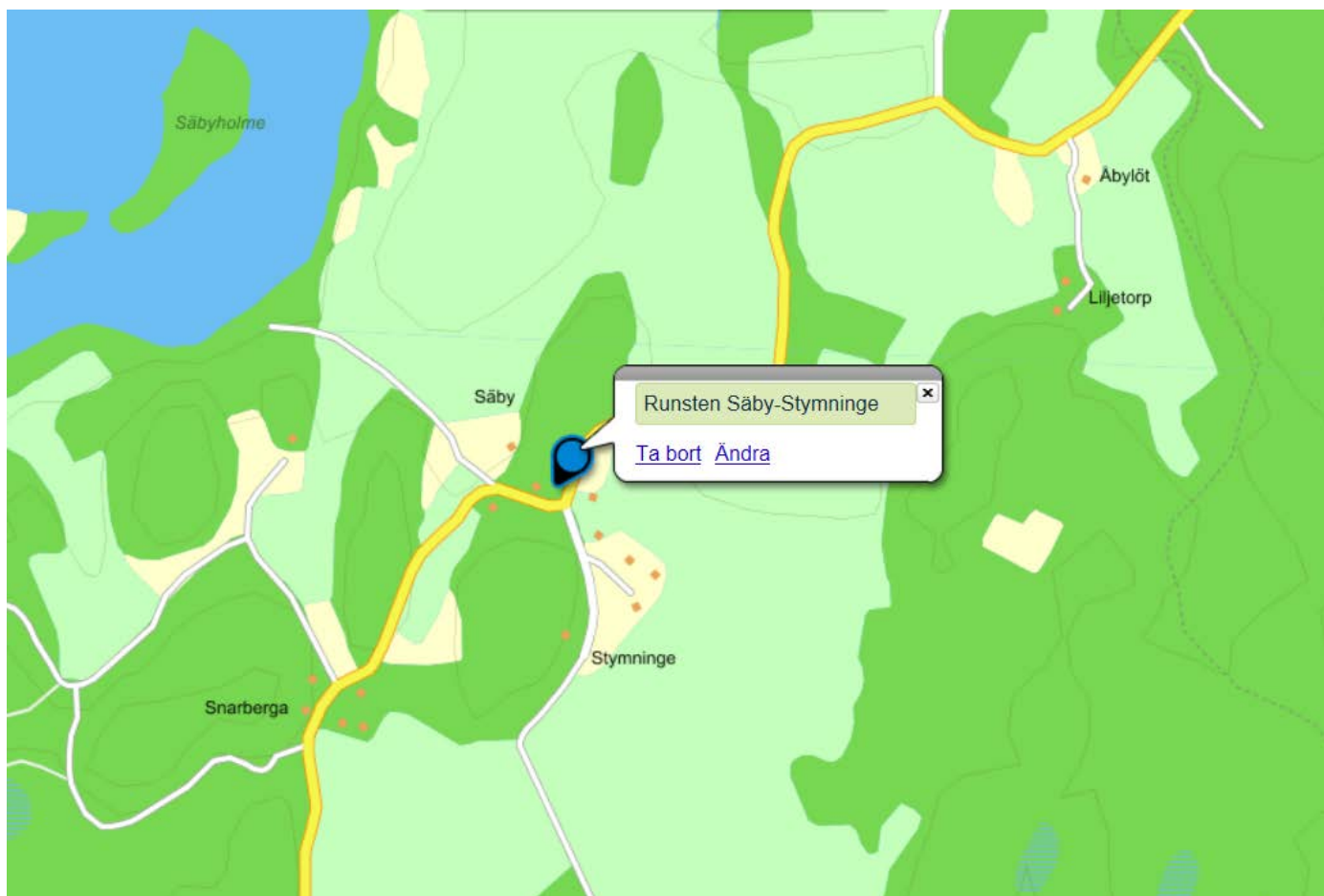
"Sven och Sten reste stenen efter Toste, sin fader, som blev död i Ingvars följe. Och efter Torsten och efter Östen, Alvhilds son."

I parken vid Vansta gård står den tredje stenen som hittades i åkern. Det är en speciell sten, en så kallad Ingvarssten. Stenen talar om "Toste som blev död i Ingvars följe". Där deltog åtminstone Toste, möjligen även Torsten och Östen.

Här omtalas det största kända vikingatåget österut, nämligen Ingvar den Vittfarnes färd till Särkland under den första delen av 1000-talet. Med Särkland menas antagligen det abbasidiska kalifatet, vars huvudstad Bagdad var stapelplats för varuutbytet mellan Orienten och Europa under den här tiden. Det finns ett 30-tal runstenar runt om i Mälardalen som omtalar denna färd. Den slutade tydligen olyckligt. Om denna vikingaexpedition kan man läsa i den isländska sagan om Ingvar den Vittfarne.

Latitud: 58 58 42.00111

Longitud: 17 52 27.33516

Runstenen vid Säby-Stymninge

Denna runsten ligger väl inbäddad i grönska vid infarten till Säby Gård, ett par km S om Ösmo. SV om stenen finns ett stort gravfält.

Inskrift i översättning:

"... (lät göra denna bro) och resa stenen efter Toke, sin gode broder."

Runstenen återfanns 1930 under höstplöjning i en åker norr om Säby gård. Stenen visade sig vara identiskt med en sedan mycket länge försvunnen runsten, som tydligen redan på 1600-talet hade fallit omkull. Denna sten, samt ytterligare ett i närheten gjort runstensfynd, har uppenbarligen kantat en sträcka av den förhistoriska landsväg, som förband den centrala sorundabygden med en trolig hamnplats vid Djursnäs.

Latitud: 58 57 56.82563

Longitud: 17 51 45.63377

Säby-Byggingabacken

Inskrift: "Vigmar reste denna sten efter Kåre, sin fader, och Tora"

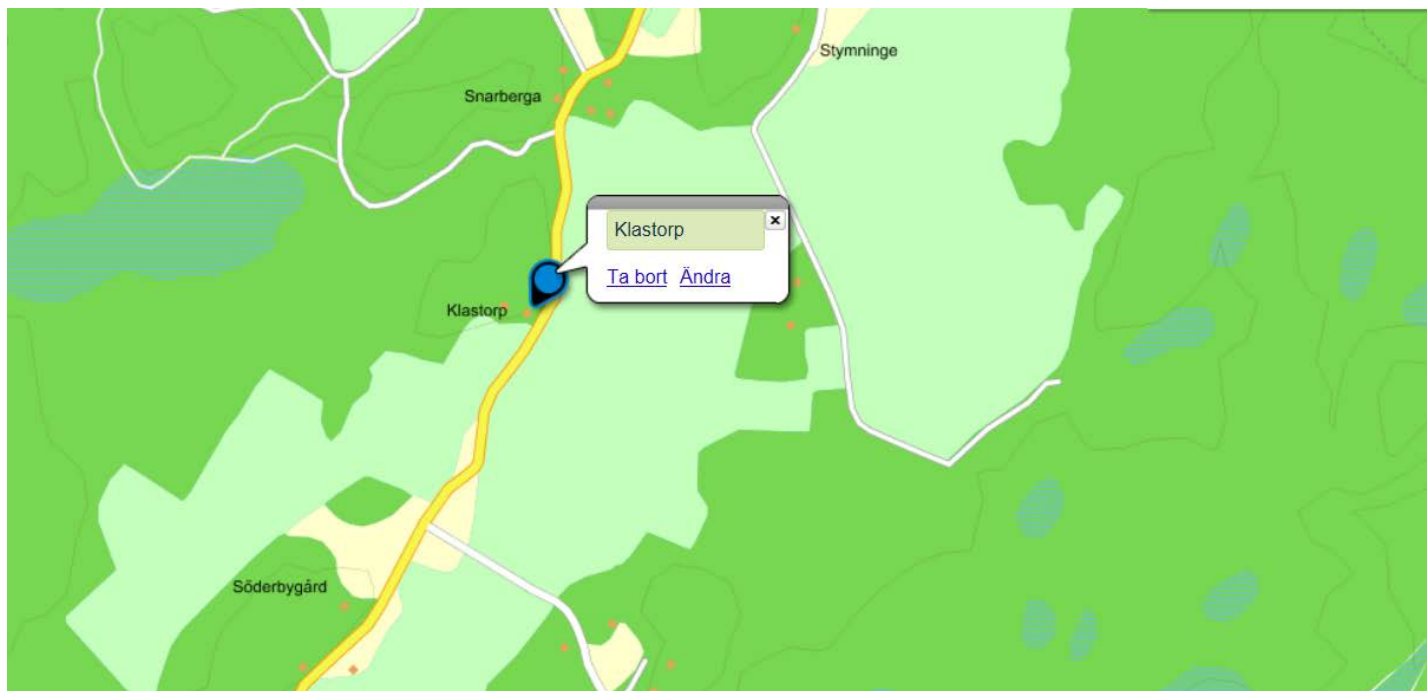
Det avslutande ordparet "och Tora" skall sannolikt förstås som "och Tora efter sin make". Mindre troligt är alternativet "och efter Tora".

Hittades 1969 vid plöjning i en åker. Restes igen ca 175 m SO om den ursprungliga fyndplatsen. Stenen tillhör en annan sten som finns vid uppfarten till Säby Gård. Området S om fågelsjön Styrån kantas av fornlämningar. Dessa båda stenar, liksom SÖ 254, som nu står vid Vansta, stod ursprungligen vid en väg nära sockengränsen mellan Ösmo och Sorunda. Vägen förband Sorundabygden med en trolig hamnplats vid Djursnäs vid Fållnäsviden. Runstenarna höggs av speciella runristare under vikingatidens senare del.

Den här stenen flyttades bara ut i åkerkanten så nära fyndplatsen som möjligt. Stenen står alldeles i kanten på ett gravfält med sammanlagt 250 gravar från järnåldern.

Latitud: 17 52 4.39331

Longitud: 17 52 4.39331

Klastorp

Runstensvägen löper från Klastorp där en runsten står i anslutning till ett gravfält.

Inskrift i översättning:

”Disälv och Inga läto resa denna sten efter Slode, sin fader.”

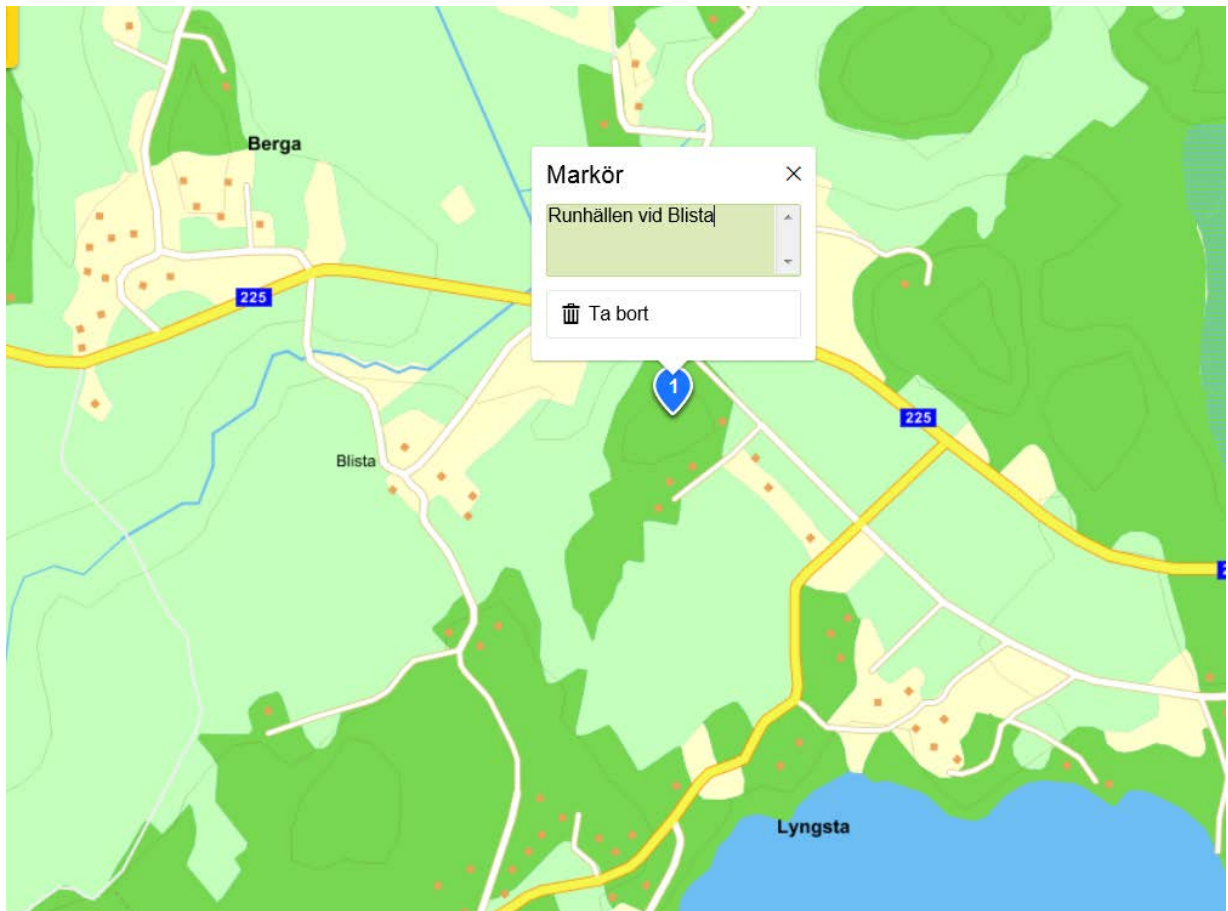
Seden att resa runstenar hörde hemma i brytningstiden mellan hedendom och kristendom på 1000-talet och de inristade korsen erinrar om den kristna missionens verksamhet.

Runstenen, som av allt att döma står på ursprunglig plats vid ett forntida vägstråk, återfinns i anslutning till ett järnåldersgravfält (500 f.Kr - 1050 e.Kr). Omöjligt är det ej, att Slode, till vilkens minne stenen rests, är begravnen i stenens närhet.

Latitud: 58 57 34.50792

Longitud: 17 51 19.89807

Runhällen vid Blista

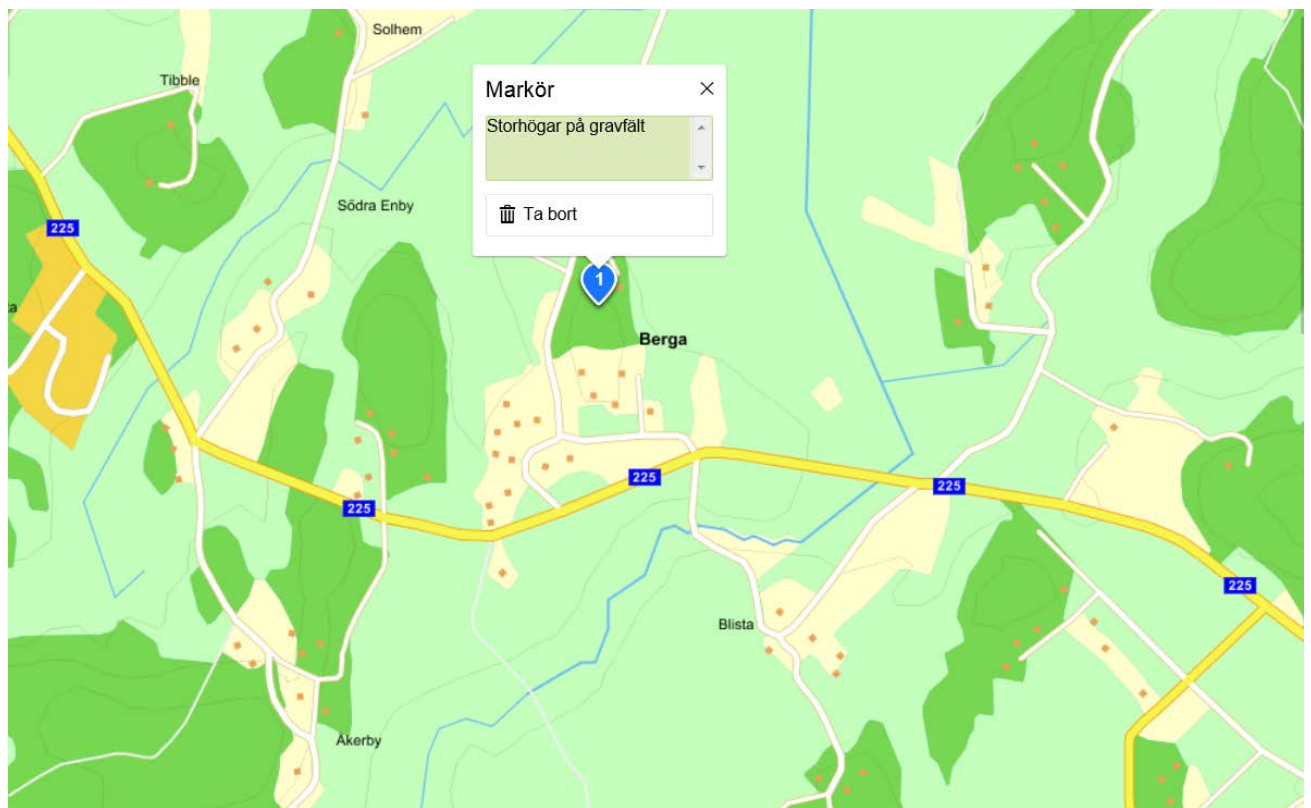
Runhällen vid Blista är vår kommuns mest imponerande runmonument. Här finns tre ristningar bredvid varandra i samma berghäll. Alla tre är troligen utförda av runmästaren Högvid. Slätten upp mot Sorunda kyrka var kärnbygden i Sorunda under järnålder.

Latitud: 58 59 11.86990

Longitud: 17 50 37.33164

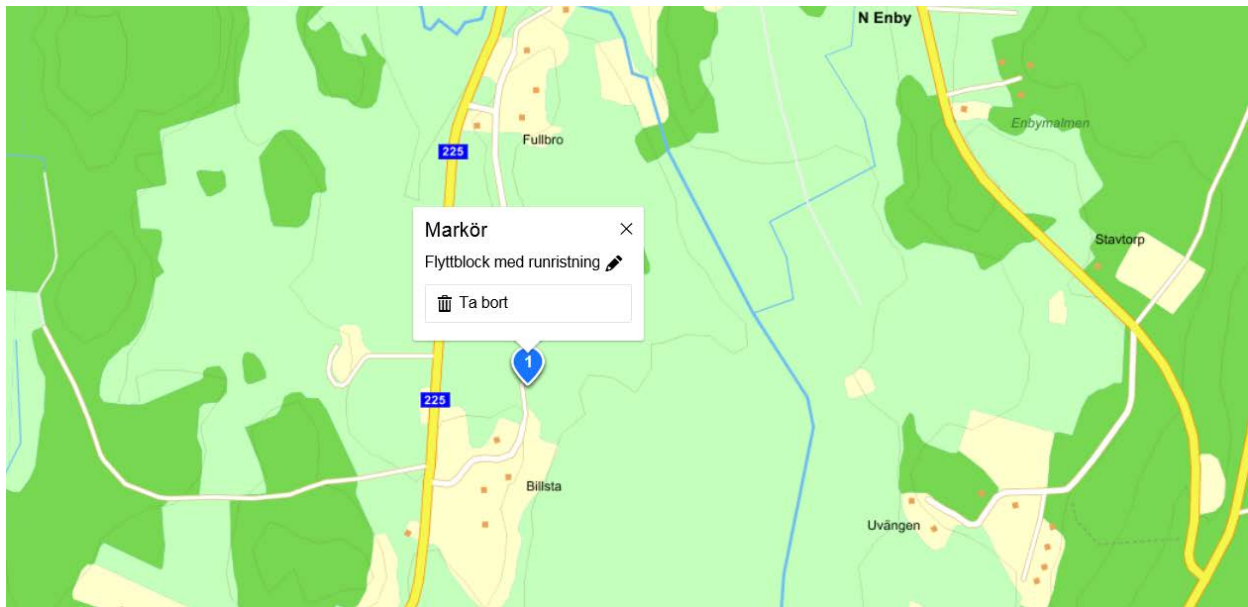

Storhögar på gravfältet vid Berga

Byarna Berga, Blista, Lyngsta och Tibble bebyggdes under tidig järnålder. På gravfältet vid Berga finns tre, väl synliga, storhögar. Vid Berga finns även en runsten som nämner att "Otrygg föll i Gudves följe". Från Berga ledde vägen över Tibble upp mot Sorunda kyrka över det som idag är åker men som fortfarande kallas Dyarna. Här har troligen funnits en spångad väg så att man kunnat ta sig fram någorlunda torrskodd. Den gamla vägen löper sedan vidare upp mot Gudby, Billsta och Fullbro. Den går stora delar parallellt med väg 225.

Flyttblock med runristning mellan Billsta och Fullbro

Mellan Billsta och Fullbro finns ett flyttblock med en runristning på.

Inskrifter i översättning:

Ristningen till vänster: "Agute lät hugga dessa minnesmärken efter Froste, sin broder.

Hägvid gjorde stenen."

Mellersta ristningen: "Kvick och Elev de läto hugga minnesmärket efter Rodger, sin gode fader."

Ristningen till höger: "Stenfast lät hugga detta minnesmärke efter Sämund, sin fader. Gud hjälpe (Själen)."

Runristningarna har huggits i fast håll intill en landsväg som sannolikt har urgammal sträckning. De kan dateras till övergångstiden mellan forntid och medeltid, d.v.s senare delen av 1000-talet e.Kr. Troligen har de utförts av samme man, Hägvid.

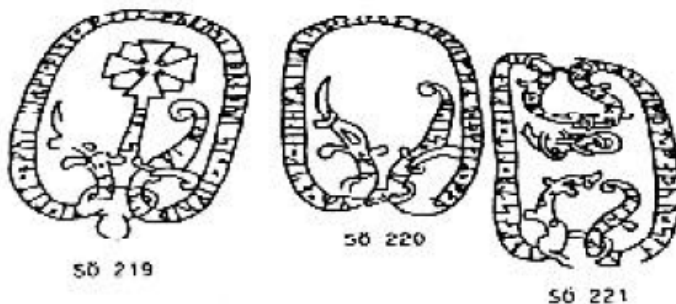
Vill du försöka tyda runorna själv. Tänk på att ett tecken kan beteckna fler språkljud.
B = p. U = o, y, ö. I = e och k = g.

f u t h a r k h n i a s t b m l R

Vid Fullbro passerar vägen ett gravfält med flera storhögar som ger ett pampigt intryck.

I backen ovanför runhällen finns ett gravfält bestående av ett 20-tal fornlämningar; rösen, högar och stensättningar. Gravfältet kan dateras till äldre järnålder (500 f.kr– 550 e.kr). Sannolikt har gravfältet varit begravningsplats för befolkningen i en näraliggande nu försvunnen by, Västerby.

Fornlämningsområdets gränser är fastställda av Länsstyrelsen i Stockholms län enligt resolution den 24 november 1944. Fornlämningar är skyddade enligt lag.

Gravfält vid Blista

Gravfältet med 145 synliga anläggningar är ett av Sorundas största och vackraste.

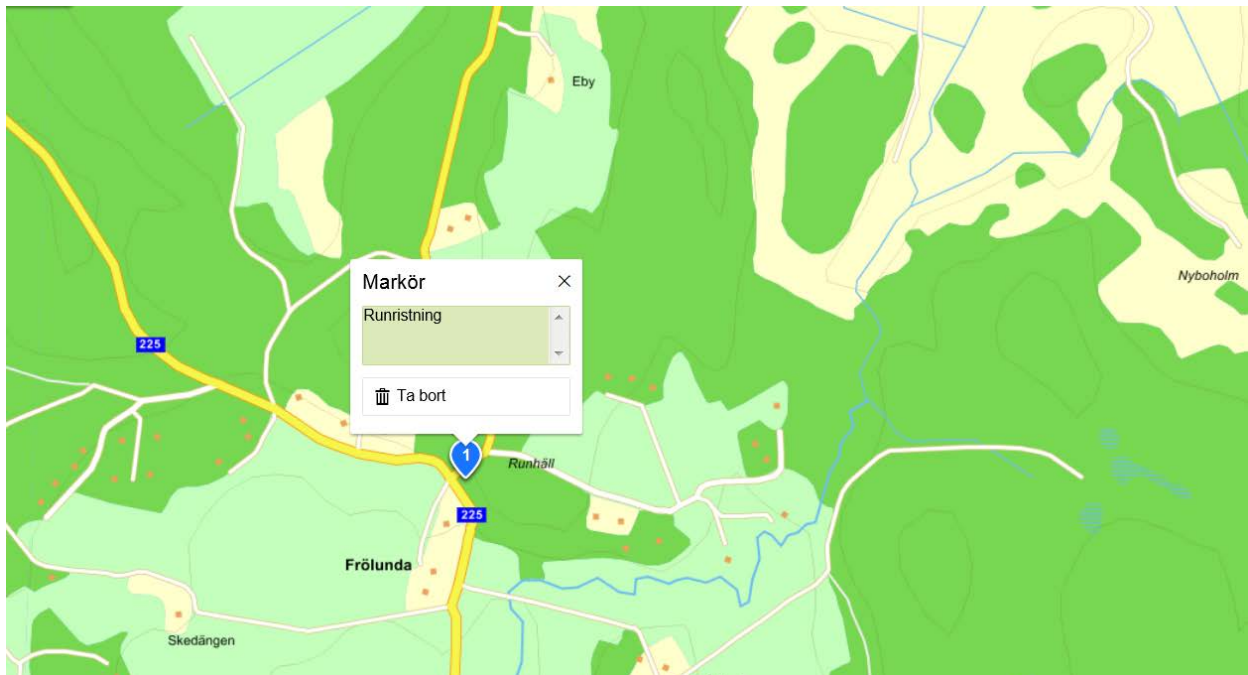
Här finns 23 högar, en del av dem verkligen imponerande, ca 113 runda fyllda stensättningar, 5 kvadratiska, fyllda stensättningar samt 4 resta stenar som nu är omkullfallna.

Gravfältet dateras huvudsakligen till yngre järnålder, ca 500 - 1050 e kr, men de resta stenarna är en gravform som finns representerad under romersk järnålder (från 0 - 500 e kr). Gravfältet skulle därmed visa mot en kontinuerlig bosättning från århundradena e kr till tidig medeltid.

Fornlämningar är skyddade enligt lag.

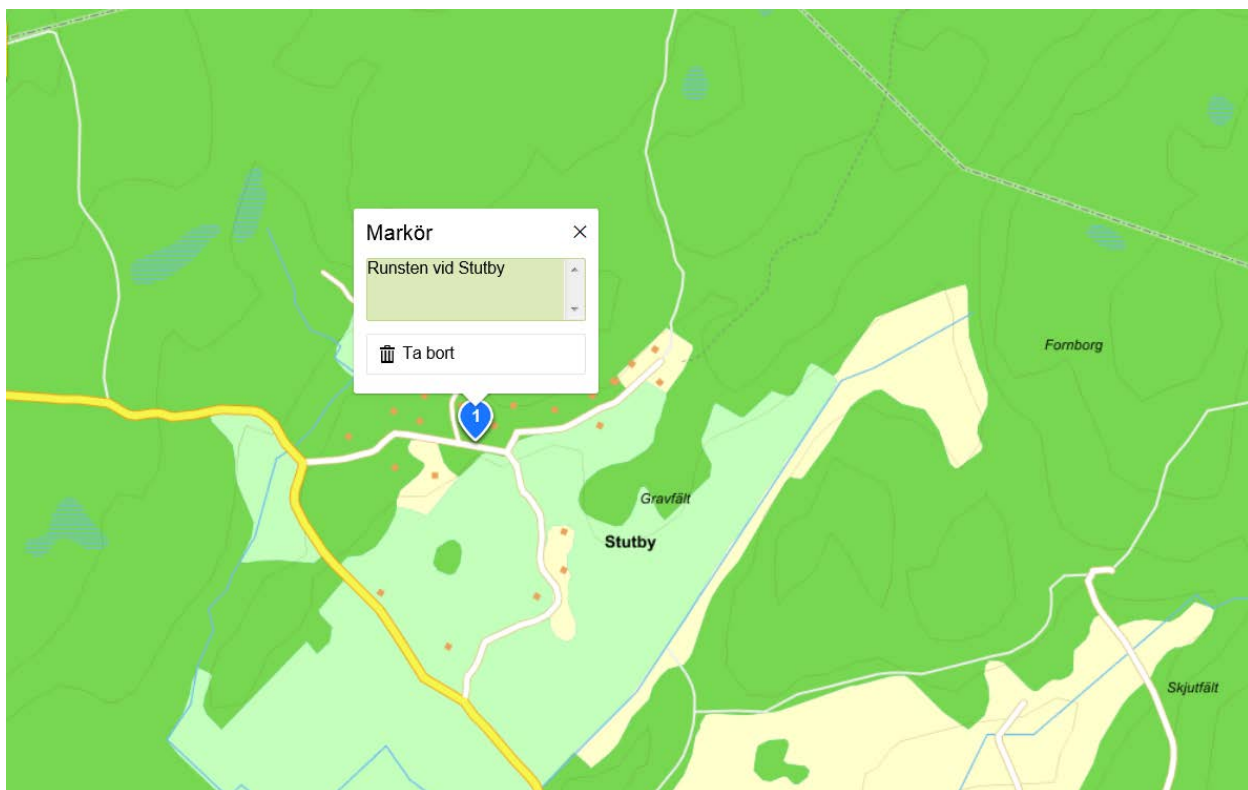

Runristning vid Frölunda

Vid Frölunda finns nästa runristning, precis där vägen svänger av mot N Stutby.

Runsten vid Stutby

Längre än till Stutby kan vi inte följa vägen i vår kommun, där står den sista av runstenarna. Det är en mycket vacker sten där det förutom den stiliserade ormslingan finns ett fyrfotadjur avbildat. Djuret är förmodligen en häst.